

Vergaderjaar 2012–2013

33 406

Wijziging van de Registratiewet 1970 en enige andere wetten in verband met de invoering van de elektronische registratie van notariële akten en de gedeeltelijke afschaffing van de registratie van onderhandse akten (Wet elektronische registratie notariële akten)

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 11 oktober 2012

De vaste commissie voor Financiën belast met het voorbereidend onderzoek van bovenstaand wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de vragen en opmerkingen in dit verslag afdoende zal beantwoorden, acht de commissie hiermee de openbare behandeling van het voorstel van wet voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

- Inleiding
- Algemeen
- Voorgestelde maatregelen
- Uitvoeringskosten Belastingdienst
- Gevolgen voor bedrijfsleven en burger
- Gevolgen voor de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
- Budgettaire aspecten

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de Wijziging van de Registratiewet 1970 en enige andere wetten in verband met de invoering van de elektronische registratie van notariële akten en de gedeeltelijke afschaffing van de registratie van onderhandse akten.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel.

De leden van de fractie van de PVV hebben met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Deze leden zijn onder de indruk van hetgeen met dit wetsvoorstel kan worden bereikt, een volledige digitale registratie van notariële akten. Het werd hoogtijd dat de registratie, een (gedateerde) werkwijze, stammend uit de tijd dat de notariële akten nog met hand en inkt vervaardigd werden en de post nog te paard ging eindelijk in de 21ste eeuw gekomen. Chapeau voor de Koninklijke Notarieel Beroepsorgani-

satie (KNB). Het schijnt wel 10 jaar geduurd te hebben. Het is wachten geweest, maar dan heb je ook wat moois. Iets wat niet altijd gezegd kan worden van lang wachten, bijvoorbeeld de wet op de personenvennootschappen. Ondanks deze lofzang hebben de leden van de PVV-fractie echter wel de volgende vragen of opmerkingen. Opgemerkt wordt dat het wetsvoorstel is mede ondertekend is door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, verantwoordelijk voor het notariaat.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden hebben naar aanleiding hiervan de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden hebben naar aanleiding hiervan enkele vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel.

Algemeen

De leden van de VVD-fractie staan positief tegenover het voornemen de administratieve last van de Belastingdienst en notarissen te verminderen. Het is een grote vooruitgang dat stukken voortaan niet meer heen en weer gezonden hoeven te worden, waardoor officiële documenten niet meer zoekraken en het tijdrovende proces van kopiëren en archiveren tot het verleden zal behoren.

Ook de nieuwe rol van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) zorgt voor een verdere afname van tijd die het kost de stukken te verwerken, omdat nu twee processen worden samengevoegd namelijk het bijhouden van elke notaris hoeveel akten zij opstellen en de archivering van deze stukken.

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd dat zowel de Belastingdienst als het notariaat geld zal besparen door de invoering van deze nieuwe regels. Ook het feit dat stukken die geen rechterlijke waarde hebben, zoals onderhandse akten, niet meer hoeven worden ingediend is een goede vooruitgang.

Het is natuurlijk schitterend, zo vinden de leden van de PVV-fractie, dat de registratie en het repertorium digitaal zijn. De vraag komt op wanneer het voor de notaris zelf mogelijk is om digitaal te gaan met de eigen stukken? Kunnen notarissen onderling ook via dit systeem akten uitwisselen? Wat is het verband met dit register en het centraal testamentregister (CTR)?

De regering stelt in het wetsvoorstel onder meer voor de registratie van onderhandse akten grotendeels af te schaffen. Hieruit trekken de leden van de ChristenUnie-fractie onder meer de conclusie dat de registratie van onderhandse schenkingen straks niet meer mogelijk is. Genoemde leden vragen of hiermee niet een belangrijke behoefte van particulieren wordt weggenomen? Hoe vaak worden thans in de praktijk onderhandse schenkingen jaarlijks geregistreerd? En hoeveel onderhandse akten met een andere inhoud dan een schenking worden thans geregistreerd? Graag ontvangen de leden van de ChristenUnie-fractie inzage in deze aantallen. Daarnaast vragen deze leden waarom dergelijke akten momenteel toch worden geregistreerd terwijl de regering stelt dat registratie juridisch niets toevoegt.

Voorgestelde maatregelen

De registratie heeft twee doelen, zo lezen de leden van de PVV-fractie, rechtszekerheid en informatie ten behoeve van de Belastingdienst voor de belastingheffing. Ten aanzien van de notariële akten lijken beide doelstellingen via het digitale kanaal van de KNB te worden gerealiseerd. Blijven over de niet-notariële akten waarvan inschrijving ter registratie een constitutief vereiste is. Hierbij moet met name gedacht worden aan de akten waarbij stille verpanding van roerende zaken of toonderrechten plaatsvindt, of vestiging van een vruchtgebruik op een dergelijke zaak of dergelijk recht. Informatieverschaffing aan de Belastingdienst in verband met de belastingheffing is hier niet het hoofddoel. Inschrijving in het register van een dergelijke pandakte is nodig om te bewijzen dat het pandrecht of het vruchtgebruik op het moment van inschrijving bestaat. Dit bewijs is noodzakelijk omdat anders de pandhouder of de vruchtgebruiker zijn recht niet kan invoeren tegen derden. Met de inschrijving in het register is de rechtszekerheid gediend. Rechtszekerheid is in hoge mate een collectief goed. Echter hier er een direct individueel belang bij die rechtszekerheid voor de pandhouder of de vruchtgebruiker. Thans wordt die rechtszekerheid geboden door het inschrijven in het register. Dit gebeurt, voor zover is na te gaan, zonder dat hier kosten aan verbonden zijn. Gratis dienstverlening door de overheid aan partijen die een direct belang bij die akte hebben. Gaat de overheid het ook regelen dat in het kader van de rechtszekerheid de leveringsakten voor onroerend goed kosteloos worden? De leden van de PVV-fractie denken dat hier sprake dient te zijn van «quid pro quo», ofwel «voor wat hoort wat». Een dergelijke zekerheid kan ook verkregen worden via een notariële akte. Echter, het gros van de akten van stille verpanding wordt onderhands gemaakt door (meestal) de bank. Een notariële akte te vragen hiervoor geeft in de visie van de leden van de PVV-fractie een overkill. Een notaris kan op een akte zekerheid van dagtekening geven. Het probleem is echter dat die zekerheid van dagtekening van de notaris niet dezelfde status heeft als registratie bij de Belastingdienst. In artikel 3:237 BW staat immers registratie als eis bij een onderhandse akte en in de registratiewet staat dat de instantie die registreert de belastingdienst is. De leden van de PVV-fractie vinden dat er voor individuele rechtszekerheid een prijs gevraagd mag worden en dat dit niet uit de algemene middelen bekostigd hoeft te worden. De vraag is dan ook of dit wetsvoorstel niet de gelegenheid is om ook de registratie van voormelde akten bij de KNB onder te brengen. Het resultaat zou zijn dat de hele registratietraak weg kan bij de Belastingdienst. Waarom is van de gelegenheid geen gebruik gemaakt? Dit zou kunnen resulteren in een nog hogere besparing op de uitvoeringskosten bij de Belastingdienst. De leden van de PVV-fractie zijn nieuwsgierig naar het antwoord.

In het kader van het vernieuwde toezicht op het notariaat is het van belang dat Bureau Financieel Toezicht inzage krijgt in het register, zo lezen de leden van de SP-fractie. De leden ondersteunen het voornemen om onderzoek te verrichten naar de wijze waarop deze inzage het beste kan worden vormgegeven en vragen zich af of de Kamer op de hoogte kan worden gesteld van de uitkomsten.

De leden van de fractie van D66 constateren eveneens dat het Bureau Financieel Toezicht vanaf 1 januari 2013 belast is met het toezicht op de naleving van de Wet op het notarisambt. De leden zijn benieuwd of dat ook betekent dat zij toezicht gaan houden op de registratie van de notariële akten door de KNB? Zo ja, dan zijn de leden benieuwd of de KNB hiervoor toegerust is qua personeel en wettelijk takenpakket? Zo nee, dan zijn de leden benieuwd hoe dit toezicht dan zal verlopen?

De leden van de SP-fractie begrijpen dat de KNB het beheer krijgt over het centrale systeem, maar niet duidelijk is waarom een extra schakel wordt gecreëerd in het contact tussen de notarissen en de Belastingdienst. Waarom moet hier nog de KNB tussen zitten? Op dit moment sturen de notarissen de aktes immers ook rechtstreeks naar de Belastingdienst. Waarom kan niet puur het beheer en onderhoud van het systeem onder verantwoordelijkheid van de KNB worden gebracht? Dit geldt overigens ook voor het digitale repertorium. Niet duidelijk is waarom hier de KNB tussen moet zitten en verzending niet rechtstreeks kan.

Uitvoeringskosten Belastingdienst

De leden van de PvdA-fractie verwelkomen de administratieve lastenverlichting die het gevolg zal zijn van deze wet voor zowel de notarissen als de Belastingdienst. Klopt het dat de besparing op de uitvoeringskosten die de Belastingdienst hiermee bereikt binnen de Belastingdienst zelf blijven en niet voor andere overheidsuitgaven worden aangewend?

De leden van de SP-fractie begrijpen dat deze vernieuwing een flinke besparing oplevert bij de Belastingdienst. Kan dit geld niet worden geïnvesteerd in het in dienst nemen van nieuw personeel op afdelingen die dat nodig hebben? De taken van de Belastingdienst worden steeds meer uitgebreid, maar door bezuinigingen op personeel loopt de overheid miljarden aan belastinginkomsten mis.¹

Gevolgen voor bedrijfsleven en burger

De leden van de SP-fractie begrijpen dat er meer uniformiteit moet komen in de registratie van aktes en de wijze waarop het repertorium wordt bijgehouden. Deze leden delen de mening dat de huidige systemen zijn achterhaald en vinden het goed dat er kritisch wordt gekeken naar de Registratiewet 1970. De leden maken zich echter wel zorgen over de ontwikkeling van de centrale elektronische systemen en vrezende vertraging. Ervaring leert immers dat veel ICT-projecten uiteindelijk leiden tot meer kosten wegens onder andere het onvoldoende functioneren van betreffende systemen. Kan worden aangegeven hoe ver de ontwikkeling is van de centrale systemen en in hoeverre er wordt aangesloten bij reeds bestaande computersystemen? Hoe worden meerkosten en vertragingen in de doorvoering voorkomen? Worden notariskantoren begeleid bij de gefaseerde invoering en worden er cursussen verzorgd voor medewerkers? Tevens maken de leden van de SP-fractie zich zorgen over de privacygevoelige gegevens die straks in één systeem worden bijgehouden. Steeds vaker komt het voor dat dergelijke systemen gevoelig zijn voor hackers. In hoeverre wordt er extra aandacht geschonken aan de beveiliging van betreffende ICT-omgeving?

Gevolgen voor de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Wat de leden van de SP-fractie betreft is het uiterst noodzakelijk dat bij gefaseerde toetreding per keer wordt bekeken of zowel kantoor als systeem er klaar voor is. Kan de regering toelichten hoe de gefaseerde invoering zal worden vormgegeven? Welke eisen worden gesteld aan de invoering? En wordt er de mogelijkheid geboden aan notarissen om direct aan te geven of er fouten in het systeem zitten of dat bepaalde onderdelen beter kunnen worden ingericht?

De leden van de fractie van D66 constateren dat de KNB de elektronische registratie van notariële akten als extra taak krijgt. De leden zijn benieuwd hoe de KNB de kosten van de uitvoering van deze extra taak gaat financieren?

¹ <http://www.fiscalistenonline.nl/1505-misstanden-bij-de-belastingdienst-de-overheid-loopt-miljarden-mis.html>

Budgettaire aspecten

Er is geen (duidelijk) beeld geschetst wat de kosten van een inschrijving zijn. De leden van de PVV-fractie zijn hier wel nieuwsgierig naar. Voor een inschrijving van een koopovereenkomst (niet de leveringsakte) van een onroerende zaak wordt door het notariaat tussen de € 100 en € 800 in rekening gebracht. Wat kunnen Henk en Ingrid verwachten als ze de afrekennota van de notaris krijgen? Klopt het dat de Belastingdienst thans geen kosten in rekening brengt voor de registratie van akten, zo vragen de leden van de PVV-fractie.

De fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Hijum

De adjunct-griffier van de commissie,
Giezen